

Република Србија

Народна скупштина
07. децембар 2021.г.
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 07.12.2021

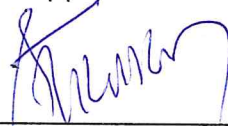
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	011-2234/21		

ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ИВИЦА ДАЧИЋ

На основу члана 99, става 1. тачке 7. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1) Закона о Народној скупштини (Сл. гласник бр 09/2010) и члана 190. став 1 Пословника НС РС бр. 20/12 подносимо ПРЕДЛОГ РЕЗОЛУЦИЈЕ О УСТАШКОМ ГЕНОЦИДУ НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ (1941-1945) и проглашење 28. априла за Дан геноцида над Србима у 20. веку, са предлогом да се донесе по хитном поступку, баш на 80-ту годишњицу од када је 28. априла извршен масакр у Гудовцу код Бјеловара 1941. чиме је почело „усташко коначно решење“ и усташки геноцид, чак 6 месеци пре „нацистичког коначног решења“, а у знак сећања на жртве НДХ, ценећи напоре Удружења преживеле деце логораша из Јасеновца и других усташких логора смрти, посебно оних који су били специјализовани за децу, залажући се да се усташки геноцид, кроз аргументовани академски дискурс и кроз овај акт осуди и представи светској јавности као важан део историје геноцида и холокауста у Другом светском рату и колективне меморије човечанства.

Предлажемо да се, у складу са чланом 167. Пословника НС РС, предлог Резолуције усвоји по хитном поступку.

ПРЕДЛАГАЧИ

Смиља Тишма

најстарији посланик,

преживело дете логораш Јасеновца,

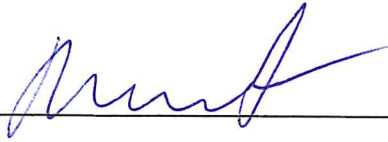
оснивач удружења преживелих Јасеновца

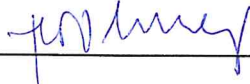
Ана Караџић

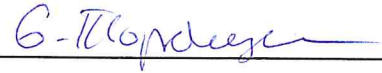
Јадранка Јовановић

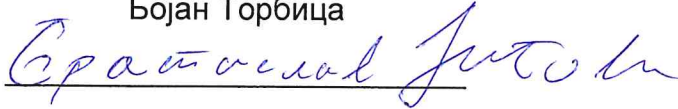
Маријан Ристичевић

Жељко Томић

Бојан Торбица

Братислав Југовић

Радован Тврдишић

Владан Глишић

Ђорђе Комленски

РЕЗОЛУЦИЈА О УСТАШКОМ ГЕНОЦИДУ НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА У НЕЗАВИСНОЈ ДРЖАВИ ХРВАТСКОЈ (1941-1945)

Имајући у виду примере земаља које су се избориле за признање геноцида над својим народима (Израел, Јерменија, Намибија, Руанда и др.), при чему се овог децембра 2021. завршава обележавање 80 година од почетка геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима које је започето оснивањем Независне Државе Хрватске (у даљем тексту: НДХ), Народна скупштина Републике Србије, овим актом, започиње процес међународног признавања геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ

Пружајући безусловну подршку вишедеценијској иницијативи још увек живе деце логораша Јасеновца, једног од најзлоглашенијих и најбруталнијих логора за истребљење у Другом светском рату, а који су сада у деветој деценији живота и неуморни су у својим напорима да се призна усташки геноцид Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима од 1941-1945. године

Залажући се за традицију очувања културе сећања, толеранције и суживота, у миру и духу добросуседских односа, доприноса међународном миру и цивилизацијским вредностима човечанства прокламованих Универзалном декларацијом о људским правима, са циљем обезбеђивања суштинског мира и стабилности у региону кроз суочавање са прошлошћу у циљу подизања будућих генерација на темељима пријатељства и разумевања Народна скупштина Републике Србије :

- 1. Осуђује** свако порицање усташког геноцида у НДХ и употребу усташких симбола и усташког поздрава „за дом спремни“, као и сваки покушај ревизије историје, истичући да је то морални чин и цивилизацијска дужност.
- 2. Указује** да су злочини усташа над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог светског рата у НДХ смишљен и унапред планиран и почињен геноцид, како је дефинисано Конвенцијом о спречавању и кажњавању геноцида усвојеном од стране Генералне скупштине Уједињених нација 9. децембра 1948. године, који не застарева.
- 3. Истиче** да злочин усташког геноцида у НДХ по својој бруталности и употреби 57 метода мучења и убијања, посебно у систему логора за истребљење Јасеновац (на 240км², око 150 фудбалских стадиона), као и по суштини и карактеру усташке идеологије, представља значајан део историје геноцида и холокауста у Другом светском рату и колективне меморије човечанства, па ова Резолуција има и значај за светску историографију због чињенице да је историја геноцида и холокауста у Другом светском рату непотпуна, уколико се не осветли и осуди усташки геноцид и холокауст извршен у НДХ и очува пијетет према брутално умореним жртвама.
- 4. Наглашава се** да је неопходно у образовне и научне програме укључити изучавање феномена усташтва, као и „усташког коначног решења“ започетог у Гудовцу, 28.априла 1941, 6 месеци пре „нацистичког коначног решења“ у Бабином Јару, као пример једне од најсмртоноснијих идеологија 20. века која је однела око милион живота Срба у НДХ.
- 5. Посебну тежину свим злочинима даје чињеница** да је НДХ била једина земља током Другог светског рата у којој су постојали специјализовани логори

за децу, те се овом Резолуцијом уврђује 28. април за **Дан геноцида над Србима у 20. веку**, као дан када је у месту Гудовцу почео да се спроводи у дело план извршења геноцида у НДХ.

6. **Дан геноцида над Србима у 20. веку** обележаваће се сваког 28. Априла, уз државну церемонију поринућем венаца у реку Саву у пратњи речне флотиле, на кеју код Небојшине куле у Београду, на месту где су сахрањивани лешеве који су Савом долазили из Јасеновца.

7. **Обавезују** се сви надлежни државни органи да одмах започну правну, политичку и дипломатску активност за међународно признање геноцида над Србима у НДХ.

Народна скупштина Републике Србије, овом Резолуцијом подржава Декларацију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ коју је донео Парламент Републике Српске, Јерусалимску Декларацију о Јасеновцу, Петицију Светског јеврејског конгреса, као и одлуку Владе Аустрије о забрани употребе усташких симбола и обавезује се да се Резолуција о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ посебно у знак сећања и пијетета према жртвама Јасеновца од 1941-1945 поднесе надлежним органима УН и другим релевантним међународним институцијама на усвајање као међународног акта.

Да би се у целости обезбедило потпуно и несметано спровођење ове резолуције, Народна скупштина Републике Србије ће посебним законом о подизању **Меморијалног центра геноцида НДХ**, који би био подигнут у Београду, омогућити да се Влада и надлежни државни органи старају о очувању културе сећања на геноцид и државног наратива о страдању Срба, Јевреја и Рома у Јасеновцу у НДХ, јер је страдалништво део идентитета српског народа над којим су, само у 20. веку, извршена три геноцида.

Ова Резолуција ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

У Београду, _____ 2021. године

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Ивица Дачић

Образложење

I Уставни основ за доношење

Члан 99. став 1. тачка 7. и став 2. Устава Републике Србије представља уставни основ за доношење ове резолуције јер прописује да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије и да врши друге послове одређене Уставом и законом, као и у члану 8. став 1., Закона о народној скупштини члан 9. којим је, између осталог, прописано да Народна скупштина доноси декларације и резолуције .

II Разлози за доношење резолуције

Доношење Резолуције о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ (1941-1945), са посебним фокусом на логор смрти Јасеновац, има за циљ да се у Народној скупштини Републике Србије укаже на немерљиве жртве и антифашистичку традицију српског народа, изражавајући приврженост духу и нормама Универзалне декларације УН о људским правима, Пакта о грађанским и политичким правима, Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, допунских протокола из Женевских конвенција о заштити жртава међународних и не међународних оружаних сукоба, Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида и Статута МКС, а руководећи се циљевима обезбеђивања суштинског мира и стабилности у региону и добросуседских односа кроз суочавање са прошлошћу у циљу подизања будућих генерација на темељима пријатељства и разумевања.

Историја нас обавезује да памтимо све значајне датуме који су обележили страдалништва свих народа у току Другог светског рата, међу којима је наш народ претрпео огромне жртве.

Ова Резолуција такође има историјски значај за човечанство, због чињенице да је историја геноцида и холокауста у Другом светском рату непотпуна уколико се не осветли и осуди усташки геноцид и холокауст извршен у НДХ и очува пијетет према брутално умореним жртвама.

- **Пружајући** безусловну подршку вишегодишњој иницијативи још увек живих логораша Јасеновца, који су сада у деветој деценији живота и неуморни су у својим напорима да се трајно сачува сећање на усташки геноцид Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима од 1941-1945. године, као својеврстан допринос универзалним вредностима човечанства – слободе, једнакости, живота достојног човека и јединства у различитостима човечанства које је победило фашизам, нацизам и усташтво у Другом светском рату, а поводом 80 година од успостављања НДХ и почетка усташког геноцида и холокауста,

- **Имајући** у виду чињеницу да се 2021. године навршава 80 година од напада нацистичке армаде 6. априла 1941. године бомбардовањем Београда као и 80 година од почетка „усташког коначног решења“ које је почело 28. априла 1941. масакром Срба и Јевреја у Гудовцу код Бјеловара, 6 месеци пре

„нацистичког коначног решења“ у Бабином Јару, као и 80 година од успостављања Јасеновца, једног од најбруталнијих и најозлоглашенијих логора смрти од укупно осам у Другом светском рату, парадигме страдања читавих породица у НДХ, од којих су 91 члан породице Николе Тесле страдали у НДХ, од којих 14 у Јасеновцу, заједно са 13 рођака Теодора Херцла,

- **Залажући се** да се осигура традиција очувања културе сећања, толеранције и суживота у миру у духу добросуседских односа и доприноса међународном миру, стабилности и безбедности, са циљем обезбеђивања суштинског мира и стабилности у региону кроз суочавање са прошлошћу у циљу подизања будућих генерација на темељима пријатељства и разумевања,

- **Упозоравајући** да је геноцид над децом у НДХ био најдрастичнији израз планираног „усташког коначног решења“ и усташког геноцида пред којим живи бедем сећања представљају још увек живи сведоци - преживела деца логораши дечјих логора смрти у својој деветој деценији живота. Једино су у усташкој НДХ постојали специјализовани логори за децу, при чему је само у Јасеновцу, једном од најбруталнијих и најозлоглашенијих од укупно осам логора смрти у Другом светском рату, где је утврђено чак 57 метода ликвидације, на мучки начин одузет живот 19.432 деце од укупно 71 560 убијене деце у НДХ,

- **Подсећајући** да је усташки геноцид у Независној Држави Хрватској од 1941-1945 резултирао бруталним убиствима на стотине хиљада људи на територији НДХ, пре свега Срба, и на десетине хиљада Јевреја и Рома и других мањина, са 84 масовна масакра, 2 643 локална злочина, 47 усташких логора, 84 крашке јаме у које су бацани живи људи. Посебан пример усташког геноцида је, између осталог, у Глинској српској православној цркви 03. августа 1941 када је за једну ноћ заклано 1030 људи, а на Петровој Гори марта 1942, чак је заклано и брутално убијано 2 500 у збегу.

- **Указујући** да усташка идеологија, па самим тим и „усташко коначно решење“, као и нацизам и „нацистичко коначно решење“, полази од „ гласа крви расе и земље“,

- **Посебно** подвлачећи да је усташки геноцид у НДХ вршен варварски и брутално, углавном „ручно“ (користећи 57 метода убијања) - ножевима, маљевима, секирама и специјалним сечивима, од којих је најпознатији „србосјек“, а један од примера бестијалности је и касапљење рабина Исака Данијела Данона и Вукашина Мандрапе из Клепаца, док је за „нацистичко коначно решење“ у логорима смрти било карактеристично уништавање у гасним коморама, где није било директног контакта између убица и жртава,

- **Подвлачећи** да је „усташко коначно решење“ већ 17. априла 1941. године добило законску подлогу „у законским одредбама за заштиту народа и државе“, а прогон и уништење Јевреја озакончено је 13. априла 1941.г. законском одредбом о расној припадности и законском одредбом „о аријевској крви и части хрватског аријевског народа“.

-**Указујући** да је усташка квислиншка НДХ била краљевство безумља и мрака и започела усташки геноцид, започевши „усташко коначно решење“, 28. априла 1941. у Гудовцу код Бјеловара, чак 6 месеци пре „нацистичког коначног

решења“, које је у септембру уследило у Бабином Јару у Украјини, а ради постизања истог циља, „етнички очишћеног простора“.

- **Полазећи** од Конвенције о незастаревању ратних злочина и злочина против човечности од 1968. године, када је геноцид изузет од принципа застаревања,

- **Изражавајући** приврженост духу и нормама Универзалне декларације УН о људским правима, Пакта о грађанским и политичким правима, Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, допунских протокола из Женевских конвенција о заштити жртава међународних и немеђународних оружаних сукоба, Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида и Статута Међународног кривичног суда,

- **Осуђујући** безрезервно све видове верске нетолеранције, дискриминације, малтретирања или насиља против појединаца или заједница, заснованих на етничком или верском основу, где год да се десе,

- **Констатујући** да нико ко је рођен после 1945. није злочинац усташког геноцида, иако су можда неки били и синови и кћери оних који су чинили злочине над Србима Јеврејима и Ромима, упућујући апел садашњим генерацијама да имају одговорност да се ти злочини никада више не понове и да је чин осуде усташких злочина отклон од усташког геноцида који је извршен у Другом светском рату, одбрана од покушаја рехабилитације усташке идеологије, пружајући шансу младим генерацијама да одрастају у духу добросуседских односа, добронамерности и пријатељства,

- **Осигуравајући** жртвама и потомцима право на достојанствено сећање, деци срећно и безбедно одрастање у духу добросуседства и пријатељства,

- **Промовишући** слободу и толеранцију кроз едукативне програме који би указивали на опасност ширења идеологије усташтва,

- **Указујући** да историја Холокауста и геноцида у Другом светском рату није потпуна без изучавања, едукације и осуде усташке идеологије и „усташког коначног решења“, а у циљу спречавања „друге виктимизације“ жртава усташке НДХ, обезвређивања жртава Срба, Јевреја и Рома и њиховог драстичног умањивања,

- **Обавезујући се** да усташки геноцид и холокауст у НДХ уђе у колективну меморију човечанства као опомена људима на опасности које доноси усташка идеологија и мржња по етничком и верском основу, као и усташки расизам, усташки антисемитизам, усташки антисрбизам,

III Финансијска средства

За спровођење ове резолуције нису потребна додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

IV Разлози за доношење по хитном поступку

Обележавање 80. годишњице од устанка српског народа против фашизма, 80. година од почетка „усташког коначног решења“, геноцида и Холокауста у НДХ и 80 година од успостављања усташких логора, посебно Јасеновца као парадигме страдања Срба, Јевреја и Рома и других на

територији НДХ, а имајући у виду чињеницу да се овог децембра завршава обележавање почетка усташког геноцида над Србима Јеврејима и Ромима, сматрамо да би било неопходно усвајање ове Резолуције у знак сећања на све Јасеновачке великомученике и жртве геноцида у НДХ.

Стога, Народна скупштина Србије, овом Резолуцијом указује на следеће:

1. Најоштрије се осуђују усташки злочини и геноцид над Србима Јеврејима и Ромима на територији НДХ од 1941-1945, а посебно у усташком логору смрти Јасеновац, где је коришћено 57 метода за монструозно убијање заточеника, а посебно деце, па чак и новорођенчади.

2. Подржава се Апел Светског јеврејског конгреса за осуду усташких злочина у НДХ и Јасеновцу, као и одлука Владе Аустрије из 2018. године којом се забрањује употреба усташких обележја у Аустрији, а поводом одржавања годишњих манифестација у Блајбургу.

3. Осуђује се свако порицање усташког геноцида у НДХ и употреба усташких симбола и усташког поздрава „за дом спремни“ и подржава се иницијатива Координације јеврејских општина Хрватске упућена Влади Републике Хрватске да се законски санкционише коришћење усташке иконографије у циљу спречавања свих видова рехабилитације и промоције неоусташтва.

4. Проглашава се 28. април за „Дан геноцида над Србима у 20. веку“ поводом 80 година од првог усташког геноцида у Гудовцу код Бјеловара, чиме је почело „усташко коначно решење“, шест месеци пре „нацистичког коначног решења“ чиме је употпуњена светска историографија геноцида и холокауста у Другом светском рату. Овај датум се обележава сваке године и улази у календар значајних датума које обележава Република Србија, као још један израз солидарности у очувању културе сећања на жртве усташког геноцида у Другом светском рату као једном од највећих геноцида у 20. веку, што је истовремено допринос у борби против антисемитизма, неонацизма, неоусташтва и допринос обележавању Међународног дана холокауста који је први пут обележен 27. јануара 2006. године по Резолуцији УН на иницијативу државе Израел, а обележава се на дан ослобођења Аушвица.

5. Изражава се емпатија за преживелу децу логораше, као и за њихове породице и позивају се све државе, како у региону, тако и широм света, да осуде геноцид који је почињен у НДХ 1941-1945.

6. Охрабрује се едукација и даље унапређење разумевања историјских чињеница које су довеле до усташког геноцида на територији НДХ 1941-1945, пошто је усташки геноцид важан за историју геноцида и холокауста, за светску историографију Другог светског рата и колективну меморију човечанства.

7. Гарантује се ратификација и пуна имплементација Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида, ратних злочина, етничког чишћења и злочина против човечности и усвајање додатних закона против употребе говора мржње који су засновани на етничкој и верској нетрпељивости,

а неопходни су за испуњавање обавеза из те конвенције и других аката, како се злочини етничког чишћења, који су се, нажалост, поновили 1995. године у операцији „Олуја“, никада више не би догодили.

8. Обавезује се на развијање образовних програма који ће будућим генерацијама усадити лекције које проистичу из усташког геноцида, ратних злочина, етничких чишћења и злочина против човечности у циљу спречавања да се икада више понове и ревитализују, у циљу спречавања рехабилитације усташке идеологије која је, поред нацистичке, била једна од најсмртоносних идеологија у историји 20. века.

9. Заузима се став да кршење људских права и мањинских права на достојанствену културу сећања на жртве усташког геноцида могу бити рани показатељи могућности новог геноцида и у том смислу се обавезује на усвајање додатних законских и других правно обавезујућих аката.

10. Народна скупштина Републике Србије, овом Резолуцијом подржава Декларацију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ коју је донео Парламент Републике Српске, као и Јерусалимску Декларацију о Јасеновцу и обавезује се да се Резолуција о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ посебно у знак сећања и пијетета према жртвама Јасеновца од 1941-1945 поднесе надлежним органима УН и другим релевантним међународним институцијама на усвајање као међународног акта.

11. Народна скупштина Републике Србије овом Резолуцијом позива све релевантне међународне институције и земље чланице УН, као и организације које се баве проучавањем, меморијализацијом и едукацијом о холокаусту и геноциду, да прихвате ову Резолуцију и да холокауст и геноцид извршен од стране усташке Независне државе Хрватске у Другом светском рату укључе у своје програме као пример једне од најсмртоносних идеологија 20. века.